

ቲቢ

ክታብት ቢሲጂ እንተዝወስድኻ?

ካብ ኣሜሪካ ወጻኢ ዘለዎ ብዙሓት ሃገራት ብፍላይ ንዕሽላት፣ ከም ኣካል ናይቲ ዝገብሩኡ መደብ ምቁጽጻር ቲቢ ክታብት ባሲሲ ቢሲጂ፣ ወይ ባሲሲ ካልሜት-ጉሪን ይጥቀማ። ውጽኢታዊነት ክታብት ቢሲጂ ዝተፈላለየ ኮይኑ፣ ምክልኻል ካብ ሕግም ቲቢ ምስ ግዜ ኣዝዩ ይንኪ።

BCG መርመራ ቆርብት ቲቢ ኣብ እንጥቀመሉ እዋን ናይ ሓሶት ፖዘቲቭ ምላሽ ከስዕብ ይክእል። መርመራ ደም ቲቢ ብክታብት ቢሲጂ ኣይጽሎን እዩ፣ ውጽኢት መርመራ ድማ ናይ ሓሶት ኣወንታዊ ኣይህብን እዩ። ቢሲጂ (ወይ ከም ክታብት ወይ ንፍወሳ ካንሰር) እንተተቐቢልካ፣ መርመራ ደም ይምረጽ።

Iowa HHS Tuberculosis Program

Lucas State Office Building
321 East 12th Street
Des Moines, IA 50319-0075

hhs.iowa.gov/public-health/tb

ብዛዕባ ቲቢ ተወሳኺ ሓበሬታ ንምርካብ፣ እዞም ዝስዕቡ ተወከሱ፡-

- <https://www.cdc.gov/tb/>
- <https://www.lung.org>
- <https://www.thoracic.org>

ብዛዕባ ሕግም ቲቢ

ሓቕታት ፍለጡ



IOWA™ | Health and Human Services
Public Health

IOWA™ | Health and Human Services
Public Health

ሕመም ቲቢ ናይ ቀደም ሕመም ጥራይ ኣይኮነን።
 ብደረጃ ዓለም፣ ሕመም ቲቢ እንተላይ ኤችኤይቪ፣ ካብ ዝኾነ ካልእ ተላባዒ ሕመማት ዝበዘሉ ሰባት ይቐትል። ዘይተሓኸመ ሕመም ዓሳ ካብ ክልተ ግዳያት ሓደ ይቐትል።

ቲቢ እንታይ እዩ?

ቲቢ ብባክተርያ (ጀርም) ዝመጽእ ሕመም ኮይኑ፣ ብኣየር ኣቢሉ ካብ ሰብ ናብ ሰብ ይመሓላለፍ። መብዛሕትኡ ግዜ ቲቢ ንሳንቡእ (ናይ ሳንቡእ ቲቢ) ዝጸሉ ኮይኑ ግን ንኻልኣት ክፋላት ኣካላትና ከም ሓንጎል፣ ሊምፍ ፍድስ ወይ ዓንዲ ሕቕ እውን ክጸሉ ይኽእል።

ሕመም ቲቢ ብኸመይ ይላባዕ?

ጀርምታት ቲቢ ዝላባዕ ሕመም ቲቢ ዘለዎ ሰብ ክሰዕል፣ ክሕንጥስ፣ ክዛረብ ወይ ክደርፍ ከሎ እዩ። ጀርምታት ቲቢ ዝሓዘ ኣየር ዝስሕቡ-ዘስተንፍሱ ሰባት በዚ ሕመም ክልከፉ ክከኣሉ ይኽእሉ። ኩሎም ብባክተርያ ቲቢ ዝተለኸፉ ሰባት ኣይሓሙን እዮም። ከም ውጽኢቱ ድማ ምስ ቲቢ ዝተኣሳሰሩ ክልተ ኩነታት ኣለዉ፡- ንሳቶም ድማ ሰዓር ረኽሲ ቲቢ (LTBI)ን ሕመም ቲቢን እዮም።

ኣብ መንጎ LTBIን ሕመም ቲቢን እንታይ ፍልልይ ኣሎ?

LTBI

LTBI ዘለዎም ሰባት ኣብ ኣካላቶም ጀርምታት ቲቢ ኣለዎም ግን እቶም ጀርምታት ንጡፋት ስለዘይኮኑ ኣይሓሙን። ዘይተሓኸመ LTBI ዘለዎም ሰባት ሕመም ቲቢ ናይ ምምዕባል ሓደጋ ኣለዎም። ጀርምታት ቲቢ ንጡፋት ከይኮኑን ሕመም ቲቢ ስለዘየሰዕቡን ሕክምና LTBI ብትሪ ይምከር።

ሕመም ቲቢ

ሕመም ቲቢ ዘለዎም ሰባት ኣብ ኣካላቶም ዝንቀሳቐሱ ጀርምታት ቲቢ ይሓሙ። ምልክታት ሕመም ቲቢ ሳንቡእ፣ ንልዕሊ ሰለስተ ሰሙን ዝጸንሕ ሰዓል፣ መግለጺ ዘይብሉ ክብደት ሰብነት ምንካይ፣ ሰዓል፣ ረሃጽ ለይቲን ድኻምን እዮም። ሕመም ቲቢ ዘለዎም ሰባት ጀርምታት ቲቢ ናብ ካልኣት ክዘርግሑ ይኽእሉ። ሕመም ቲቢ ብውጽኢታዊ

ሕክምና ዝፍወስ እዩ። ሕመም ቲቢ ዘለዎም ሰባት እንተዘይተሓኪሞም ኣዝዮም ክሓሙን ክሞቱን ይኽእሉ።

ንሕመም ቲቢ ብኸመይ ትምርምር?

መርመራ ቆርቦት

መርመራ ቆርቦት ቲቢ እቲ ዝበዘሉ ዝውቑር ዓይነት መርመራ ቲቢ እዩ። ኣብ ትሕቲ ቆርቦት ኣብ ቅልጽምካ ንእሽቶ ፈሳሲ (ቲዩቦርኩሊን) ብምውጋእ ይፍጽም። ውጽኢት መርመራ “ፖዘቲቭ” ወይ “ነጌቲቭ” ምኃት ንምፍላጥ፣ ወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ ድሕሪ መርመራ ቆርቦት ቲቢ ካብ 48-72 ሰዓታት ቅልጽምካ ክምርምር እዩ።

መርመራ ደም

ካልእ ንሕመም ቲቢ ንምምርምር ዝሕግዝ መንገዲ ድማ ፍሉይ መርመራ ደም ብምጥቃም እዩ። መርመራ ደም ስርዓተ ምክልኻልካ ነቶም ንሕመም ቲቢ ዘስዕቡ ጀርምታት ብኸመይ ከም ዝምልስ ይዕቅን። ወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ ነዚ መርመራ ካብ ቅልጽምካ ደም ክወስድ እዩ። ሓደ ብጽሒት ጥራይ እዩ ዘድሊ፣ መብዛሕትኡ ግዜ ድማ ውጽኢት ኣብ ውሽጢ ሒደት መዓልታት ይርከብ።

LTBI	ሕመም ቲቢ (ናይ ሳንቡእ)
ፖዘቲቭ መርመራ ቲቢ (ምርመራ ቆርቦት ወይ ደም)	እቲ ናይ ቲቢ መርመራ (ቆርቦት ወይ ደም) መብዛሕትኡ ግዜ ፖዘቲቭ ኮይኑ ግን ነጌቲቭ ወይ ዘይተወሰነ ክኸውን ይኽእል።
ንቡር ራጂ ኣፍልቢ	ዘይንቡር ራጂ ኣፍልቢ
ምልክታት ዘይብሉ	ምልክታት፡- ንልዕሊ 3 ሰሙን ዝጸንሕ ሰዓል፣ መግለጺ ዘይብሉ ክብደት ሰብነት ምንካይ፣ ሰዓል፣ ረሃጽ ለይቲን ድኻምን እዩ።
ተላባዒ ኣይኮነን	ተላባዒ ክኸውን ይኽእል እዩ
ሕክምና LTBI ይምከር	ኣንቲባዮቲክስ ተጠቐምካ ዝፍወስ ይምከር



መርመራ ቲቢ ፖዘቲቭ እንተኾይኑኸ?

ወይ እቲ ናይ ቆርቦት ወይ ደም መርመራ ኣወንታዊ እንተኾይኑ፣ ብጀርምታት ቲቢ ክትልከፍ ተኸእሎ ኣሎ። ወሃቢ ክንክን ጥዕናኻ እቲ ረኽሲ ቲቢ ናብ ሕመም ቲቢ ከምዘይሰጋገር ንምርግጽ ራጂ ኣፍልቢ ክእዝዝ እዩ። ትሰሰዕዓል እንተኾንካ፣ ወይ ራጂ ኣፍልቢ ዘይንቡር እንተኾይኑ ተወሳኺ መርመራ ከድሊ ይኽእል።

መርመራይ ቲቢ ፖዘቲቭ እንተኾይኑ፣ መድሃኒት ክወስድ ድየ?

እወ፣ ፖዘቲቭ መርመራ ቲቢ ንዘለዎም ሰባት ዳርጋ ኩሉ ግዜ ሕክምና ይምከር። ንLTBI ዝምረጹ ስርዓታት ሕክምና ብተለምዶ ን3-4 ኣዋርሕ ኣንቲባዮቲክ ምውሳድ ዘጠቓልል እዩ። ንLTBI ንምፍጥስ ኣንቲባዮቲክ ብምውሳድ፣ ኣብ ዕድመኻ ብ70-90% ሕመም ቲቢ ናይ ምህላው ተኸእሎኻ ክትቅንስ ትኽእል። LTBI ናብ ሕመም ቲቢ ከይሰጋገር ኩሎም ኣንቲባዮቲክ ምውሳድ ኣገዳሲ እዩ።

ሕመም ቲቢ ን6-12 ኣዋርሕ ሓያሎ ኣንቲባዮቲክ ብምውሳድ ክፍወስ ይከኣል። ሕመም ቲቢ ዘለዎም ሰባት ኣንቲባዮቲክ ወዲኦም ልክዕ ከምቲ ዝተኣዘዙሎም ክወስዱ ኣዝዮ ኣገዳሲ እዩ። ሰባት ኣንቲባዮቲክ ምውሳድ ቀልጢፎም እንተ ኣቋሪጹም፣ እንደገና ክሓሙ ይኽእሉ። ነቲ ኣንቲባዮቲክስ ብትኽክል እንተዘይወሲዶም፣ እቶም ገና ብህይወት ዘለዉ ጀርምታት ነቲ ኣንቲባዮቲክስ ክጸወሩ ይኽእሉ። The Iowa HHS, TB Control Program ንLTBIን ሕመም ቲቢን ንምፍጥስ መድሃኒታት ቲቢ ብነጻ ይህብ።